

Tjajkovskij & Dvořák

Et sjældent udbudt kursus om deres operaer på

Tisvilde Højskole 11. - 15. sept. 2017

Kursusleder: cand.mag. Bjørn Steding-Jessen

Overblik, indsigt og fordybelse.

Her er en sjælden lejlighed til at få stillet to meget specielle operakomponister op over for hinanden. I kombinationen af kvalitet, kvantitet og alsidighed hører Tjajkovskij og Dvoráks til de allermest succesfulde komponister fra 1800-tallet. De er først og fremmest berømte for deres symfonier, koncerter og kammermusik, men de har derudover begge lavet 10 fine operaer og som de i minde grad er kendte for, hvilket er mærkeligt og beklageligt. De har i deres operaer bl.a. skabt nogle af de fineste musikpsykologiske kvindepotertrætter i hele århundredet også selv når man inkluderer de to operagiganter Verdi og Wagner.

Tjajkovskij og Dvoráks komiske operaer er stort set ukendte i Danmark og sammen med deres øvrige - og i visse tilfælde gigantiske - operaer er det kursets formål at belyse denne enestående operakultur.

En sammenstilling af de to komponister er også oplagt af kronologiske, biografiske og stilistiske grunde: de er født i hhv. 1840 og 1841 og har flere gange mødt hinanden og diskuteret deres højromantiske operakunst hvor specielt Wagner, men også Mozart har været fælles forbilleder som så er kombineret med hhv. den russiske og tjekkiske musiktradition. De har også begge været meget interesseret i dansemusik og denne spændstige lystighed hører man i alle deres operaer, men tydeligst i de komiske.

Der bliver på kurset lejlighed til at sammenligne forskellige fortolkninger af de samme optrin fra udvalgte operaer.

Program

Mandag d. 11/9

- kl. 11.00: indkvartering og velkomst (har du lang rejsetid kan du også ankomme efter frokosten - giv blot besked)
- kl. 12.00: frokost, to-retters menu
- kl. 14.00 - 15.45: lektion 1: introduktion til Dvoráks + **Vanda**
- kl. 16.00 - 17.50: lektion 2: Tjajkovskij + **Eugen Onegin**
- kl. 18.00: middag, kold/varm buffet
- kl. 19.15 - 21.15: lektion 3: **Dmitrij**

Tirsdag d. 12/9

- kl. 08.00: morgenmad
- kl. 09.00 - 09.30: morgensang
- kl. 09.45 - 11.50: lektion 4: **Jomfruen fra Orleans**
- kl. 12.00: frokost, to-retters menu
- kl. 14.00 - 15.45: lektion 5: **Djævlen og Kate**
- kl. 16.00 - 17.50: lektion 6: **Mazeppa**
- kl. 18.00: middag, kold/varm buffet
- kl. 19.15 - ca. 21.15: dvd-forevisning på storskærm af **Djævlen og Kate**

Onsdag d. 13/9

- kl. 08.00: morgenmad
- kl. 09.00 - 09.30: morgensang
- kl. 09.45 - 11.50: lektion 7: **Jakobineren**
- kl. 12.00: frokost, to-retters menu - forlænget middagspause. Mulighed for dvd-forevisning på storskærm af 3. og 4. akt af **Jomfruen fra Orleans**
- kl. 16.00 - 17.50: lektion 8: **Zarinaens Tøfler**
- kl. 18.00: middag, kold/varm buffet
- kl. 19.15 - 21.15: lektion 9: **Rusalka**

Torsdag d. 14/9

- kl. 08.00: morgenmad
- kl. 09.00 - 09.30: morgensang
- kl. 09.45 - 11.50: lektion 10: **Spar Dame**
- kl. 12.00: frokost, to-retters menu
- kl. 14.00 - 15.45: lektion 11: **Armida**
- kl. 16.00 - 17.50: lektion 12: **Jolantha**
- kl. 18.00: middag, kold/varm buffet
- kl. 19.15 - ca. 21.15: dvd-forevisning på storskærm af **Zarinaens Tøfler**

Fredag d. 15/9

- kl. 08.00: morgenmad
- kl. 09.00 - 09.30: morgensang
- kl. 09.45 - 11.50: lektion 13: ønskekoncert - og sammenligning og diskussion af forskellige fortolkninger af udvalgte passager fra kursets operaer
- kl. 12.00: frokost, to-retters menu
- kl. 13.30: hjemrejse

Undervejs i lektionerne er der pauser efter behov og med kaffe/te/kage og der er naturligvis ikke mødepligt til undervisningen. Har du lyst til bare at slappe af eller nyde den lysegrønne bøgeskov eller stranden i stedet for er det det du gør.

Vanda (Dvořák - 1876) I sin første rigtige grand opéra i 5 akter beskriver Dvorak den mytiske polske dronning Vandas kamp for sit folk mod fremrykkende tyske soldater. Kærligheden til en undersåt giver hende problemer ligesom stykkets skurk, den tyske prins og hærfører Roderick som også er forelsket i Vanda. Hendes ed om at gøre en ende på sit liv hvis tyskerne underlægger sig det polske folk er hun i 5 akt tvunget til at opfylde og gør det ved at springe i floden Vistula.

Eugen Onegin (Tjajkovskij - 1879) Ud fra Pushkins berømte drama om Jevgenij Onegin har Tjajkovskij skabt 7 smukke, stemningsmættede og også heftige scener med en meget speciel opbygning. Han var godt tilfreds med værket, men det kom i alvorlig grad til at påvirke hans eget privatliv. Den meget smukke, forelskede og sværmeriske Tatjana bliver til sin store sorg afvist af den stolte og velhavende Onegin. Da han nogle år senere, og efter i jalousi at have dræbt sin bedste ven i en duel, er blevet klogere og for alt i verden vil have Tatjana er hun i mellemtiden blevet gift med en anden og vil ikke opgive sin mand selvom hun stadig elsker Onegin. Portrættet af Tatjana hører til de fineste kvindeportrætter i hele 1800-tallet.

Dmitrij (Dvořák - 1882 / 1885 / 1894) Det er igen en grand opéra, dog 'kun' i 4 akter, som opnåede en vældig succes ved uropførelsen, men Dvorak har revideret den to gange. Handlingen er baseret på en sjælden kombination af to store forfatters stykker: Schillers fragment Demetrius (1805) og Pushkins Boris Godunov (1825) med den falske Dmitrijs - tronranerens - opstigning, kroning og fald (1605-6) efter Boris Godunovs død i 1605.

Jomfruen fra Orleans (Tjajkovskij - 1881) Efter Schillers berømte drama Die Jungfrau von Orleans fra 1801 har Tjajkovskij her skabt sit mest ambitiøse værk overhovedet: en lang og stor 'grand opéra' i 4 akter og til sin egen tekst. Den blev en meget stor succes, men stoppet af teaterlukningerne efter mordet på Zar Alexander II i 1881 blot 2 uger efter uropførelsen. Det er historien om den unge, frygtløse heltinde fra Orleans som i første halvdel af 1400-tallet religiøst og militært kæmper for sin Gud, sin unge konge (Karl VII) og sit franske fædreland mod den engelske overmagt, som tager hende til fange og brænder hende på bålet.

Djæveln og Kate (Dvořák - 1899) Helvede tur-retur! Også i denne fremragende komiske opera er der meget rigtig god dansemusik og visse steder giver det en slags teaterudgave af Dvořáks festlige slaviske danse. Da den meget danselystne Kate ikke kan få nogen at danse med, siger hun trodsigt: 'om jeg så skal danse med djæveln'. Da dukker den mærkelige jæger Marbuel op og danser med hende og inviterer hende til sit 'slot' som ligger i helvede. Her gør den slagfærdige Kate det helvedes hedt for djæveln og hun vinder til sidst sin elskede Jirka.

Mazeppa

Mazeppa (Tjajkovskij - 1884) Stort historisk drama i 3 akter efter Pushkins digt Poltava centreret omkring slaget ved Poltava i Den Store Nordiske Krig mellem den svenske Kong Carl XII og Zar Peter den Store. Den unge, smukke Maria bliver forelsket i sin væsentligt ældre gudfar, kosaklederen Mazeppa og de vil giftes, men hendes far siger nej. Gennem flugt, krigslist og forræderi lykkes det Mazeppa at få halshugget Marias far hvorefter hun bliver sindssyg og kan ikke genkende Mazeppa.

Jakobineren (Dvořák- 1889 / 1898) I denne halvkomiske folkelivsopera beskriver Dvořák folk, stemninger og miljøer fra sin bøhmiske hjemegn båret oppe af sødmefyldte og beskrivende melodier. Den konkurrerer med Smetanas Den Solgte Brud om at være det mest tjekkiske værk overhovedet. I årene efter den franske revolution bliver fremmede i landsbyen betragtet som revolutionære - jakobinere - og det rammer den hjemvendte, fortabte grevesøn som bare gerne vil forenes med sin far. Men alt ender naturligvis godt og de rigtige får hinanden til sidst.

Zarinaens Tøfler (Tjajkovskij - 1887) Gogols stykke Juleaften (1832) danner baggrunden for denne komiske opera som Tjajkovskij i sine breve omtaler med stor glæde og tilfredshed. Som i enhver anden god komisk opera er der meget dansemusik og man får derfor her en unik kombinationsoplevelse af Tjajkovskij som både ballet- og operakomponist. Den ombejlede Oxana vil kun giftes med smeden Vakula hvis han kan bringe hende zarinaens gyldne tøfler. Til det formål får han hjælp af djævelen der bringer ham til St. Petersburg og ind i zarinaens gemakker hvor han ser sit snit til at rende med tøflerne. Da han kommer tilbage til Ukraine er Oxana ligeglad med tøflerne, men vil gerne have sin smed.

Rusalka

Rusalka, (Dvořák- 1901) Det er en romantisk eventyropera med et filosofisk tilsnit i forlængelse af Wagner og Schopenhauer: dels spørgsmålet om lykkens sted: livet eller døden. Og dels udfordringerne ved at overskride sociale barrierer fremstillet som en konflikt mellem det naturlige og det overnaturlige - dødelige og udødelige skikkelser - med den store kærlighed og forløsning som omdrejningspunkter. Elementer fra H. C. Andersens Den lille Havfrue er også inde i billedet i det der ellers er et ubestrideligt, klingende tjekkisk nationalklenodie med 'sangen til månen' som det berømteste indslag.

Spar Dame (Tjajkovskij - 1890) Det er historien om det uforenelige mellem penge og den sande kærlighed. Men Hermann vil have begge dele og det fører død og sindssyge med sig som i Pushkin og Tjajkovskijs beskrivelse nærmer sig noget surrealistisk. Af Tjajkovskijs 10 operaer mente han selv at Spar Dame var den bedste og noget af en bedrift. Og ingen har modsagt ham.

Armida (Dvořák - 1904) Tassos store epos Det Befriede Jerusalem (1581) danner baggrund for Dvořáks sidste opera hvor påvirkningen fra Wagner igen er tydelig. Det er den berømte historie om troldkvinden Armida der bliver stærkt forelsket i korstogsridderen Roland der giver efter for hendes ønsker. Han bliver dog efter en del forviklinger, reddet ud af hendes klør bl.a. med hjælp fra den danske ridder Svend.

Jolantha (Tjajkovskij - 1892) Operaen er baseret på den danske forfatter Henrik Hertz' lyriske drama Kong Renés Datter fra 1845. Her holdes den blinde prinsesse Jolantha i uvidenhed i Provence om sit synshandicap indtil den rette bejler med kærligheden som katalysator gør hende rask. I Tjajkovskijs sidste opera får man endnu et af hans fine og meget sympatiske kvindeportrætter og tilmed med en lykkelig slutning med en forlovelse mellem Jolantha og ridder Tristan af Vaudémont.

I prisen på kr. 4.395,- er inkluderet

- 13 overskuelige, kompetente undervisningsforløb med en præsentation og gennemgang af Tjajkovskijs og Dvořáks vigtigste operaer
- mange gode, korresponderende musikeksempler spillet på et fint klasse-A anlæg og de vigtigste motiver spillet på klaver
- sammenligning og diskussion af forskellige fortolkninger af udvalgte passager fra operaerne
- ønskekoncert
- dvd-forevisning af udvalgte operaer på storskærm
- alle undervisningsmaterialer
- 4 overnatninger i pæne dobbeltværelser alle med håndvask. Merpris for enkeltværelse: kr. 350,- , for eget bad og toilet: kr. 300,- (hurtig tilmelding tilrådes)
- optimale undervisningslokaler
- fuld forplejning med gastronomi på et højt niveau fra det gode køkken med elite-smiley. Kaffe/te og kage i pauserne

Herudover hyggeligt og stimulerende samvær og berigende samtaler med andre der også holder af Tjajkovskijs og Dvořáks flotte og højromantiske operaer, eller som bare er nysgerrig for at lære dem at kende. Og det hele i de skønneste omgivelser med skov, strand og mondænt byliv - Nordsjællands svar på Skagen.

Tjajkovskij & Dvořák

11. - 15. sept. 2017

Kursusleder er Bjørn Steding-Jessen, cand.mag. i musikvidenskab og formidling med speciale i opera og operahistorie og mangeårig lærer ved Folkeuniversitetet.

Pris: Kr. 4.395,-

Incl. fuld forplejning.

Tillæg for enkeltværelse kr. 350, for eget bad & toilet kr. 300,-

---

Tisvilde Højskole

Julsgårdsvej 1-5, 3220 Tisvildeleje

Telefontid man. - tors. kl. 10 - 14,

tlf. 48 70 76 36

tisvildehoejskole@gmail.com

www.tisvildehoejskole.dk

VI HJÆLPER HINANDEN